

Kentsel Rekabetin İncelenmesi: TR71 İBBS-II Bölgesinde Niğde İli Durumu İçin Nitel Bir Çalışma ve Öneriler

Examining Urban Competitiveness: A Qualitative Study and Recommendations for Niğde Province in The TR71 NUTS-2 Region

Ayşe Akbulut Başar

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi,
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Niğde,
Türkiye
ayseakbulut@ohu.edu.tr

Geliş Tarihi/Received: 29.03.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 03.09.2024
Yayınlanma Tarihi/ Available Online:
31.12.2024

Öz: Bu çalışmanın amacı, şehir ve bölge planlama disiplini perspektifinden kentsel rekabet kavramını, ölçme yöntemlerini ve planlama süreci ile ilişkisini incelemektir. TR71 İBBS-II Bölgesi'ndeki Niğde İli örneği üzerinden nitel bir çalışma ile rekabet endeksi ve alt göstergeleri, sosyo-ekonomik gelişmişlik göstergeleri ile birlikte kronolojik olarak değerlendirilmektedir. Niğde'nin yıllar içerisindeki değişimi dikkate alındığında, rekabet endeksinin altında yer alan makroekonomik istikrar endeksi, finansal derinlik endeksi, emek piyasası endeksi, insan sermayesi endeksi, yaratıcı sermaye endeksi, sosyal sermaye endeksi ve fiziki altyapı endeksi başlıkları altında Türkiye sıralamasında gerilediği görülmektedir. Rekabet gücü açısından finansal hizmetlerden yararlanma ve uluslararası pazarlara erişim avantajlı iken, yabancı sermaye varlığı ve iş yapma düzeyi konularında dezavantajlıdır. Sosyo-ekonomik olarak da TR71 Bölgesi'nde bulunan diğer iller olan Kırıkkale, Nevşehir, Kırşehir ve Aksaray içerisinde en az gelişmiş il konumundadır. Dışa açık, dinamik bir öğrenen bölge stratejisi izleyebilmesi için Niğde'nin alternatif gelişme senaryoları ile planlar üretmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Kent planlama faaliyetlerinin çağın koşullarına uyum sağlayarak, kentin vizyonuna bağlı kalarak ilerlemesi gerektiği saptanmıştır. İş birlikleri ve bölgesel koordinasyonlar, ulusal kalkınma planlarından başlayarak hedeflere ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Kentler arası bilgi ve teknoloji paylaşımı, küresel rekabet ortamında büyüme hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktadır. Şehir ve bölge planlama, bu gelişmelerin odağında yer alarak, yerel potansiyeli keşfetmek ve ekonomik yatırımları yönlendirmek açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Rekabet, Bölgesel Rekabet, Şehir ve Bölge Planlama, TR71, Niğde

Abstract: After the conditions imposed by the global economy, the delineation of distinct borders between countries has once again become evident. In a world where it is increasingly important to maintain local values while meeting international standards, competitiveness that has economic and social significance has prompted cities to reconsider their growth strategies. The aim of this study is to examine the concept of urban competitiveness, its measurement methods, and its relationship with the planning process from the perspective of urban and regional planning discipline. Through a qualitative study focusing on Niğde Province in the TR71 NUTS Level 2 Region, competitiveness indices and sub-indicators, along with socio-economic development indicators, are chronologically evaluated from the past to the present. Considering Niğde's evolution over the years, the analyses indicate that under macroeconomic stability index, financial depth index, labor market index, human capital index, creative capital index, social capital index, and physical infrastructure index, Niğde has progressively fallen behind in the national rankings each year. Areas where Niğde has competitive advantages include access to financial services and international markets, but it faces disadvantages in terms of foreign capital presence and level of business activity. Socio-economically, Niğde is among the least developed provinces in the TR71 Region, which includes other provinces like Kırıkkale, Nevşehir, Kırşehir, and Aksaray, and it has consistently remained among the least developed provinces over the years. Development initiatives such as collaborations and regional coordinations facilitate achieving goals from national development plans down to lower-tiered sub-plans. Exchange of knowledge and technology among cities and regions contributes to achieving growth objectives in the global competitive environment. Urban and regional planning emerges as a discipline at the heart of all these developments. Utilizing regional plans and spatial strategic planning is expected to facilitate the discovery of local potentials and guide economic investments, both domestic and foreign, by monitoring developments in other regions.

Keywords: Urban Competitiveness, Regional Competitiveness, City and Regional Planning, TR71, Niğde

Extended Abstract

The aim of this study is to examine the concept of urban competitiveness from the perspective of urban and regional planning discipline, its measurement methods, and its relationship with the planning process. Through a qualitative study using Niğde Province as an example within the TR71 NUTS Level 2 Region, competitiveness index and its sub-indicators are chronologically evaluated alongside socio-economic development indicators.

Globalization has amplified the ability to compete, evolving into a global phenomenon across countries, firms, sectors, and various other domains. This evolution has significantly shaped the contemporary meaning of competitiveness. Competition among regions and cities is evident in every sector and topic in today's world. The mobility of capital in the global economy, fragmentation of production relationships, and borderless nature of investment opportunities have placed countries in a competitive framework (Eroğlu & Yalçın, 2014; Sassen, 1996). Strategies for growth capable of fostering such competition have therefore become a focal point for countries. The concept of the learning economy, emphasized in European Union policies, underscores the relevance of learning region strategies for success in dynamic and rapidly changing environments (UNESCO, 2024; Kılınç, 2019; Karaçor, 2007).

The definition of a learning region fundamentally revolves around the concept of flexibility (OECD, 1997). It suggests that a region characterized by openness to external developments, a solid foundation laid by the financial sector and policymakers, and continuous self-improvement can be termed a learning region (OECD, 1997). Conversely, regions that fail to match the pace of development and focus inwardly are characterized as locked regions. Regions that develop models focused on innovation and knowledge are highlighted for their competitiveness (Şenol & Kemeç, 2018; Albayrak & Erkut, 2011; OECD, 1997).

From an urban planning perspective, it can be argued that higher-scale socio-economic decisions and consequently implemented strategies directly impact the competitive strength of cities (Ersoy, 2006). Therefore, spatial strategic plans, a type of higher-level plan in planning hierarchy, begin to establish the initial relationship between macroeconomic regional decisions and urban space.

Within this hierarchical planning framework, alignment in terms of planning structure, expression language, data acquisition methods, analysis, and presentation is essential for the output of a higher-scale plan to effectively influence the lower scales. In Turkey, discrepancies ranging from legal and administrative foundations to institutional differences hinder the economic and social structuring processes critical for cities and regions to enhance competitiveness. Despite detailed approaches in individual plans, these discrepancies often prevent effective implementation at lower scales. Thus, enhancing the interaction between plans influencing socio-economic conditions of cities becomes imperative.

Niğde, selected as the study area, is a mid-sized Anatolian city located in the Central Anatolia region of Turkey, classified under TR71 NUTS Level 2. As of 2023, its population is approximately 377,000 (TÜİK, 2023). The city has hosted various civilizations uninterruptedly for about 10,000 years, spanning from the Roman, Byzantine, Seljuk, to Ottoman periods (Niğde Provincial Directorate of Culture and Tourism, 2021). Following administrative restructuring in 1989, Niğde has struggled to replicate the industrial and tourism focuses of neighboring provinces like Aksaray and Nevşehir, influencing its economic trajectory negatively.

Between 1981 and 2013, Niğde's urban center did not undergo spatial planning. Regional plans and environmental plans at higher scales were drafted and approved incongruently, exacerbating administrative and geographical constraints, economic decline, and the absence of a contemporary urban plan.

Various indices have been developed to measure urban competitiveness (Nasi et al., 2022). This study examines reports containing Competitiveness Index data at country, regional, and provincial levels prepared by EDAM (Economic Policy Research Foundation of Turkey) (EDAM, 2023). Initially conducted in 2008 using 53 indicators, updated reports in 2014 and 2023 evaluated 65 indicators under eight main categories including macroeconomic stability, market size, financial depth, labor market, human capital, creative capital, social capital, and physical infrastructure. Additionally, reports from the Ministry of Industry and Technology for 2011 and 2017 concerning socio-economic development rankings of provinces and regions were reviewed (Ministry of Development, 2013, 2019).

In the national ranking of urban competitiveness among 81 provinces, Niğde ranked 53rd in 2008, 57th in 2014, and 61st in 2023. Analysis indicates a decline each year in Türkiye's rankings across macroeconomic stability, financial depth, labor market, human capital, creative capital, social capital, and physical infrastructure indices. Socio-economically, Niğde ranks among the least developed provinces in the TR71 Region, including Kırıkkale, Nevşehir, Kırşehir, and Aksaray, which have also shown minimal development over the years.

To enhance Niğde's competitiveness among Türkiye's 81 provinces, sector-specific restructuring is essential. Potential developments in agriculture-based industries and services sectors could propel the city higher in rankings. Niğde must adopt alternative development scenarios and plans to pursue a dynamic, learning region development strategy. Overcoming historical burdens in urban planning activities and embracing contemporary conditions aligned with the city's vision is crucial. Thematic planning processes for each subcategory of the competitiveness index would elucidate city-specific challenges and potentials, facilitating the formulation of strategic action plans at both macro and micro levels. Effective coordination among local governments, urban planners, and relevant institutions is imperative to implement these recommendations and elevate the socio-economic development of the city annually to higher tiers within the country.

1. Giriş

Küreselleşme, genellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hız kazanan bir süreç olarak kabul edilmektedir (Friedman, 1999). Ancak asıl doğuşunun 15. yüzyılda Avrupa'da başlayan keşifler ve coğrafi keşiflerin getirdiği küresel ticaret ağlarının oluşumu ile başladığı da yaygın kabul gören bir görüştür (Giddens, 1990; Hobsbawm, 1994). Sanayi devrimiyle birlikte artan uluslararası ticaret ve sermaye hareketleri, iletişim ve ulaşım teknolojilerindeki gelişmelerin yol açtığı küresel bağlantılar ve 1980'lerden itibaren neoliberal ekonomi politikalarının yaygınlaşması gibi faktörler, küreselleşmeyi hızlandıran unsurlar olmuştur (Giddens, 1990; Hobsbawm, 1994). Küreselleşmenin özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan uluslararası kuruluşlar ve serbest ticaret anlaşmaları ile daha çok ivme kazandığı söylenebilmektedir (WTO, 1995). Birleşmiş Milletler, Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası gibi kuruluşlar küresel iş birliğini teşvik etmiş ve uluslararası ticaretin ve sermaye hareketlerinin önündeki engelleri azaltmıştır (Stiglitz, 2002). Bu süreçte, teknolojik ilerlemeler de küreselleşmeyi besleyen önemli bir faktör olmuştur (Castells, 2000). İletişim teknolojilerindeki devrimler, bilgi ve haber akışının hızlanmasını sağlamış, uzak bölgeler arasındaki etkileşimi kolaylaştırmış ve küresel pazarların oluşumunu hızlandırmıştır (Friedman, 2005). Özellikle internetin yaygınlaşması ve dijital iletişim araçlarının gelişimi, küresel bağlantıları daha da derinleştirmiştir (Castells, 2000). Küresel olan üretimin her ölçeğinde farklılık yaratmak önemli hale gelirken, bu farklılığı ülkeler, yönetimler, sanayiler, firmalar vb. yerel bilgi birikimi ve becerilerini uluslararası yönetim ilişkileri ile yaratma durumunda kalmışlardır (Cheshire, 1999). Farklılık yaratabilme çabası zamanla rekabet ortamının zeminini hazırlamıştır. Dolayısıyla rekabetin ilk tanımını yapan OECD (1997), serbest piyasa ortamında yarış halinde olan ülke, bölge, sektör ve firma bazlı kişi başına düşen yüksek gelir ve iş imkânı oluşturma kabiliyeti olarak ifade etmektedir.

Küreselleşme, kentler arasındaki rekabeti de büyük ölçüde etkilemiştir. Özellikle büyük metropoller, küresel ticaretin ve finansın merkezleri haline gelerek diğer kentlerle rekabet etmeye başlamışlardır. (Brenner, 2004; Hobsbawm, 1994).

Rekabet kavramı içinde bulunduğumuz 2020'li yıllara gelene kadar bu süreçte evrilmiştir (Batheld vd. 2004; Martin, 2003; Cheshire, 1999). 2000'li yıllara kadar özellikle sanayi bazlı üretim ve kapasitelerine odaklanan bölgesel ve ulusal rekabet kavramının, yaşanan sosyo-ekonomik değişimlerle birlikte artık doğal kaynak sahipliği, enerji yönetimi, bilgi ve iletişim teknolojileri, inovasyon ve sosyal kapital sahipliği üzerinden kent düzeyinde ele alındığı görülmektedir (Albayrak & Erkut, 2011; Brenner, 2004; Hobsbawm, 1994).

Kentsel rekabet, şehirlerin diğer şehirlerle kıyaslandığında ekonomik, sosyal ve kültürel olarak rekabet edebilme yeteneklerini ifade etmektedir (Begg, 1999). Bu kavram, genellikle bir şehrin işgücü piyasası, ekonomik çeşitlilik, yaşam kalitesi, altyapı, kültürel çekicilik, yenilikçilik ve sürdürülebilirlik gibi çeşitli faktörlere dayanarak rekabet avantajları kazanma ve sürdürme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Avşar, 2022; Göçer & Çıracı, 2003; Florida, 2002; Glaeser vd., 2001; Begg, 1999). Çok değişkenli olan kentsel rekabet, farklı konseptler ve yaklaşımlarla ele alınabilmektedir (Nasi vd., 2022). Kentsel rekabetin mekânsal yansımaları, şehirlerin yerel kalkınma politikaları, yeniden gelişim, dönüşüm ve yenileme projeleri, mekânsal planlama ve tasarım çabaları, inovasyon ekosistemleri, ulaşım altyapısı, yaşam kalitesi ve kültürel çekicilik gibi çeşitli alanlarda görülmektedir (Harvey, 1989; Lever & Turok, 1999; Henderson, 2003; Leichenko & Silva, 2014).

Bununla birlikte, kentsel rekabet ve mekânsal yansımaları üzerine yapılan çalışmalar, her şehrin rekabet avantajlarının ve önceliklerinin farklı olabileceğini vurgulamaktadır (Harrison & Hoyler, 2014; Gehl, 2010). Diğer yandan, büyüme ve rekabetteki eğilimin hep ilerlemeci olması, kent mekânı üzerinde baskı da yaratmaktadır (Harrison & Hoyler, 2014; Brenner vd. 2009; Cheshire, 1999). Temelinde rekabete dayalı unsurlar bulunan bu kentsel müdahaleler, bugün kentsel rant olarak nitelendirdiğimiz kent ve büyüme tartışmalarının odağına şehir ve bölge planlama disiplini yerleştirmektedir (Harrison & Hoyler, 2014; Brenner vd., 2009; Ersoy, 2006; Glaeser vd., 2001; Cheshire, 1999). Dolayısıyla, kentler ekonomik rekabetin bir alt unsuru olarak yer aldığı konumdan, rekabetin öznesi konumuna geçmektedirler.

Küreselleşmeyle birlikte evrimleşen rekabet unsurunun kentsel mekâna yansımaları, kent planlamanın da daha fazla ilgi alanına girmesini sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı; şehir ve bölge planlama disiplini perspektifinden kentsel rekabet kavramını, ölçme yöntemlerini ve planlama süreci ile ilişkisini incelemektir.

2. Büyüme Stratejileri ve Öğrenen Kent Yaklaşımı

Bölgeler ve kentler arasındaki rekabet günümüz dünyasındaki her sektöre her konu başlığında yansımış bulunmaktadır. Küresel ekonomi ile gelen kapitalin mobilitesi, üretim ilişkilerinin parçalı hale gelmesi, yatırım fırsatlarının artık sınır tanımayışı ve avantajları değerlendirme konusundaki çabalar ülkeleri bir rekabet içerisine koymaktadır (Eroğlu & Yalçın, 2014; Sassen, 1996). Bu rekabeti sağlayabilecek büyüme stratejileri de bu bağlamda ülkelerin arayışı içerisine girmesine neden olmaktadır. Dinamizmin bitmediği ve değişimin çok hızlı olduğu günümüzde Avrupa Birliği politikalarında da yer alan öğrenen ekonomi yaklaşımına bağlı öğrenen bölge stratejilerinin başarı için geçerli olduğu görülmektedir (UNESCO, 2024; Kılınç, 2019; Karaçor, 2007).

Öğrenen bölge için yapılan tanımlamanın özünde esneklik kavramı olduğu görülmektedir (OECD, 1997). Dışa ve gelişmelere açık, finans sektörü ve politika yapıcısının oluşturduğu sağlam temelli, kendini geliştiren ve en önemlisi esnek bir bölgesel sistemin öğrenen bölge olabileceği belirtilmektedir (OECD, 1997). Ancak gelişme hızını yakalayamayan, kendi gelişme temposuna odaklanıp dışarıya kapanan bölgeler için kilitlenmiş bölge tanımı yapılmaktadır. İnovasyon ve bilgi odağında model geliştiren

bölgelerin rekabette başarılı olacakları vurgulanmaktadır (Şenol & Kemeç, 2018; Albayrak & Erkut, 2011; OECD, 1997).

UNESCO (2024) tarafından kurulan Öğrenen Şehirler Küresel Ağı, yerelden küresele doğru bir hareketi destekleyen bir yaklaşım geliştirmiştir. Hayat boyu öğrenme konseptine dayalı olarak toplumların eğitim, öğrenme, yerel yönetimlerle etkileşim ve karar verme süreçlerine katılım ve yaşam deneyimlerini aktarma konularında aktif vatandaşlık misyonu üstlenmektedir. Bu kavramın da özünde, kurumların hantallığını eleştirirken, bir yandan toplumları da değişim ve gelişmelere açık hale getirebilmek, çağın getirdiği koşullara adapte ederek, rekabette güçlü olabilmelerini sağlamak olduğu görülmektedir.

Hassink'e (2005) göre yerelden küresele rekabet edebilir kentin yapı taşlarını araştırma ve geliştirme, esnek işgücü sermayesi ve inovatif eğitim yaklaşımları oluşturmaktadır. Ekonomik gelişme yolunda kentlerin, bölgelerin sektörel ikame edebilirlik sağlamasının hedeflere ulaşma yolunda riskleri azaltacağını belirtmektedir. Kentlerin sosyo-kültürel olarak gelişmesi, dışa açılması, birbiri ile etkileşime geçmesi ve bu bahsedilen tüm unsurlar içerisinde sistemde bir aksama olursa hızlıca tespiti, kentsel rekabette önemli stratejiler olarak görülmektedir.

3. Şehir ve Bölge Planlama ile İlişkiler

Buraya kadar aktarılan konu başlıkları incelendiğinde, kent planlama açısından alınan üst ölçekli sosyal ve ekonomik bazlı kararların, dolayısıyla uygulanacak stratejilerin kentlerin rekabet gücüne de doğrudan etki edeceği söylenebilmektedir (Ersoy, 2006). O zaman bu çıkarımla planlama hiyerarşisinde makro ekonomik bölgesel kararları içeren bölge planı ile bu üst ölçekli kararlar doğrultusunda kent mekânı arasında ilk ilişki kurmaya başlayan yine üst ölçekli bir plan türü olan mekânsal strateji planlarının önemi ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde bölge planları, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı olarak, İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırmasına göre (İBBS) düzey II bölgeleri bazında görevlendirilen kalkınma ajansları tarafından bölgesel düzeyde hazırlanmaktadır. Bölge planları ülke kalkınma planlarına uygun olarak hazırlanmak durumundadır. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesi gereğince Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından hazırlanması gereğiyle bu plan türü yasal dayanak kazanmıştır (Akdemir, 2021). Ancak 2011 yılında DPT 641 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kaldırılmış, 2018 yılında da Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile bölge planlarının hazırlanması yetkisi Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğüne verilmiştir. 2006 yılında kurulan Kalkınma Ajansları, 2011 yılına kadar DPT'ye, bu tarihten sonra kurulan Kalkınma Bakanlığına, 2018 yılından itibaren de Kalkınma Bakanlığının da kaldırılmasıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlanmıştır. Ülke Kalkınma Planları yani eski 5 yıllık planlar olarak anılan plan türü de Kalkınma Bakanlığı ile Maliye Bakanlığının bir kısmı birleştirilerek Cumhurbaşkanlığı bünyesinde oluşturulan Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanmaktadır.

Mekânsal strateji planı da Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'ndeki (2014) tanımına göre "1/250.000, 1/500.000 veya daha üst ölçek haritalar üzerinde şematik ve grafik dil kullanılarak hazırlanan, ülke bütününde ve gerekli görülen bölgelerde yapılabilen, sektörel ve tematik paftalar ve raporu ile bütün olan plan"dır. Söz konusu planı hazırlamak ve denetlemekle sorumlu olan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığıdır. Türkiye Mekânsal Strateji Planı için hazırlıklar 2018 yılında başlamış olup hala devam etmektedir (T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2024). Mekânsal strateji planı, bölge planına uygun olarak hazırlanmakta ve o plan türünden girdi alarak alt ölçeğinde yer alan bir diğer mekânsal plan türü olan çevre düzeni planına çıktı vermektedir.

Bölge planı ve mekânsal strateji planlarının durumuna baktığımızda, birbiri ile ilişkili olan iki plan türünün farklı yasal dayanaklarının olduğu, farklı kurumlar tarafından hazırlandığı ve denetlendiği görülmektedir. Hatta hepsini doğrudan etkileyen ülke kalkınma planının da aynı şekilde farklı

dayanakları ve süreçleri bulunmaktadır. Bu durumu, planlama hiyerarşisi açısından ele aldığımızda, üst ölçekli bir planının çıktısının alt ölçeğe girdi olabilmesi için plan kurgusunun, ifade dilinin, veri temin yolu, analizi ve sunumunun ortaklaşması gerekmektedir. Dolayısıyla yasal, yönetsel dayanaklardan başlayarak, kurumsal farklılıklara kadar gerek biçimsel gerek içeriklerin örtüşmeyişi Türkiye’de kentlerin ve bölgelerin rekabet edebilirliğine dair ekonomik ve sosyal yapılanma sürecini olumsuz etkilemektedir. Yine aynı sebeplerden dolayı, yapılan planlar içeriksel olarak ayrı ayrı çok detaylı yaklaşımlar içermesine karşın alt ölçeklere etki edemediği için uygulama açısından yer bulamamaktadır. Dolayısıyla kentlerin rekabet gücü sosyo-ekonomik koşullara dayalı olduğu için bunu etkileyen planlar arası etkileşimi arttırmak gerekliliğinin ortaya çıktığı söylenebilmektedir.

4. Çalışma Alanı

Çalışma alanı olarak seçilen Niğde, Türkiye’de İç Anadolu Bölgesi’nin Orta Anadolu bölümünde, TR İBBS Düzey 2 sınıflamasına göre de TR71 Bölgesi içerisinde yer alan, orta ölçekli bir Anadolu kenti konumundadır (Resim 1).

Resim 1

Türkiye Haritasında Niğde İlinin Konumu

Kaynak: (Akbulut Başar, 2022).

2023 yılı il toplam nüfusu yaklaşık 377 bin kişidir (TÜİK, 2023). Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Dönemi’nden günümüze kadar gelen tarihi eserleri izlenebilen kent yaklaşık 10 bin yıldır kesintisiz biçimde farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmaktadır (Niğde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, t.y.).

Niğde 1923 yılında il olmuştur. Aksaray 1933 yılında ilçe haline getirilerek Niğde’ye bağlanmıştır. 1954 yılında Nevşehir ilçesi il statüsüne geçmiş ve Niğde’den ayrılmıştır. 1989 yılında Aksaray da il statüsüne geçmiş ve Niğde’nin idari bölümlenmesi bugünkü halini almıştır (Akbulut Başar, 2022). Tarihi ve kültürel Kapadokya bölgesi sınırları içerisinde yer alan Niğde, Ahiler Kalkınma Ajansı’na bağlı TR71 Bölgesi’nde Nevşehir, Aksaray, Kırıkkale ve Kırşehir illeriyle birlikte yer almaktadır.

Geçmişte ilçesi statüsünde olan Aksaray sanayi, Nevşehir ise turizm odağı olarak Niğde’nin ekonomisine yön vermekte iken 1989 yılındaki idari bölümlenme sonrası Niğde, bu sektörleri ikame edecek aynı veya başka bir ekonomik kaynak oluşturamamıştır. Tekstil, madencilik ve taş ocaklığı ve gıda alanları başta olmak üzere il sınırları içerisinde kent ekonomisinin lokomotifleri olan sanayi sektörü 1990 yılından itibaren daralmaya gitmiş, fabrika sayısı ve istihdam olanakları azalmıştır (Akbulut Başar, 2022). Dolayısıyla artık günümüzde kentin ana geçim kaynağı tarım ve tarıma dayalı sanayi olmaktadır (Ahiler Kalkınma Ajansı, 2016).

Kentin planlama geçmişi incelendiğinde, 2010-2013 ve 2014-2023 yıllarını kapsayan 2 bölge planının varlığı söz konusu iken, 2005, 2007 ve 2011 yıllarında da çevre düzeni planları yapılmıştır. Kentin gelişimine yön verecek mekânsal planlar olan, nazım imar planı ve uygulama imar planları ise 1949, 1963, 1981, 2013 ve 2021 yıllarında onaylanmıştır (Akbulut Başar, 2022). Yaşanan gelişmelere göre ilgili idarelerin onayları ile değişiklikler yapılarak planlar güncel tutulmaktadır. Niğde için yapılan üst ve alt

ölçekli planların yapım süreçlerinin birbirini karşılamadığı görülmektedir. Yani plan hiyerarşisine uygun olarak hazırlanması gereken, bir üst ölçekteki plan çıktısının bir sonraki plan için girdi olması beklenirken, plan onay tarihleri birbirini karşılamamaktadır. Bir alt kademedede olan çevre düzeni planı hazırlandıktan sonra üst ölçekli bölge planının hazırlanması söz konusu olmaktadır. Ayrıca bütüncül bakışla (çünkü tarihsel süreçte il kent merkezini etaplara ayırarak da planlar yapılmıştır) yapılan imar planlarının 1981 ile 2013 yıllarında olduğu, 32 yıl gibi uzun bir süre Niğde ili kent merkezinin plansız kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla sosyo-ekonomik içerikli bölge planı ve üst ölçekli çevre düzeni planı kararlarının da çok uzun bir süre il bazında mekâna yansımalarının mümkün olmadığı söylenebilmektedir. Bu süre zarfında kentin idari ve coğrafi sınır olarak fiziken daraldığı, ekonomik olarak güç kaybederek gerilemeye gittiği, ayrıca kentin gelişimi için güncel bir planın varlığının da söz konusu olmadığı görülmektedir.

5. Yöntem

Kentlerin rekabet gücünü ölçmek için çeşitli endeksler geliştirilmiştir (Nasi vd., 2022). Bu endeksler, farklı kriterlere göre kentleri sıralayarak, kentlerin performanslarını karşılaştırmaya ve zaman içindeki değişimlerini takip etmeye olanak sağlamaktadır. Uluslararası alanda 2 temel endeks literatürde yer almaktadır. Bunlardan ilki Küresel Rekabetçilik Raporu (Global Competitiveness Report) diğeri de Kentsel Rekabet Endeksi (Urban Competitiveness Index)'dir (Dünya Ekonomik Forumu, 2023; McKinsey Global Institute, 2012). Bu kuruluşların çalışmaları özellikle küresel olarak elde edilen veriler üzerinden ülkelerin ve dünya kentlerinin sıralamasını yapmak üzere geliştirilmiştir.

Türkiye için rekabet endeksi oluşturmaya yönelik akademik çalışmalar da bulunmaktadır. Albayrak ve Erku'tun (2010) yaptığı çalışmada oluşturulan endeks sistemine göre Türkiye'deki iller 5 kümeye ayrılmaktadır. Bunlar lider rekabetçi bölge, rekabetçi bölge, gelişme odaklı bölgeler, gelişmeye dirençli bölgeler ve gerileyen bölgelerdir. Şen (2012) tarafından hazırlanan çalışmada rekabet gücünün gerek bölgesel gerek kentteki göstergeleri kamu yönetimi ile daha fazla ilişkilendirilerek, yönetimlerin rolleri ve toplumla etkileşimleri üzerinde durulmaktadır. Ergül vd. (2018) tarafından hazırlanan çalışmada ise Türkiye'deki illerin rekabetçilik sıralamasına Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumunun (URAK) kullandığı endeks üzerinden birden fazla kümelenme analizi türleri yapılmış ve 81 il her analizde farklı kümelerle ayrılmıştır (URAK, 2024). Bu çalışmaların dışında istatistik, kamu yönetimi ve ekonomi başta olmak üzere birçok farklı bilim dalının doğrudan rekabetçilik ile ilgili olmadan kent ve bölgelerin gelişmişlik düzeyi ile ilgili akademik çalışmaların olduğu görülmektedir.

Türkiye'de düzenli olarak kentsel rekabet odaklı veri üreten veya derleyen bir kurum ya da kuruluş bulunmamaktadır. Ancak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Rekabet Kurumu gibi kurumlar tarafından istatistiki veriler toplanarak kamuoyuna sunulmaktadır. Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu (URAK) da hazırladığı İller arası Rekabetçilik Endeksi (2016) ile bu alanda çalışmalar yapan bağımsız bir kuruluştur. Sosyo-ekonomik gelişmişlik gibi yine çoklu parametreler ile kentlerin gelişimini yıllara ve birbirine göre kıyaslama imkânı sunan ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayınlanan raporlar bulunmaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2013). Türkiye'de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı olarak çalışmaya devam eden TR Düzey 2 ölçeğinde bölgelerden sorumlu olan Kalkınma Ajanslarının da sıkça başvurduğu bir kaynak olan Ekonomi ve Dış Politikalar Araştırma Merkezi (EDAM), ülkemizdeki ulusal kentsel rekabet verilerini açıklayan diğeri bir kurumdur.

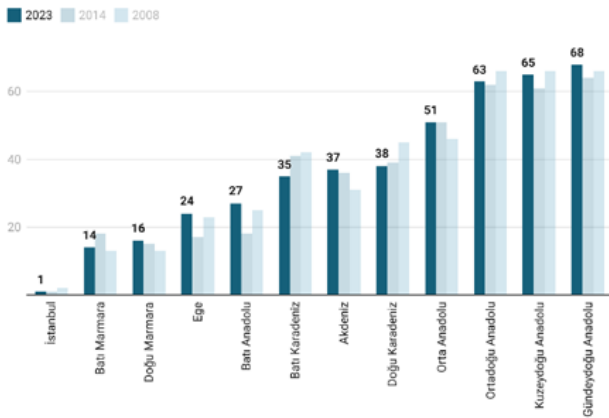
Bu çalışma kapsamında EDAM tarafından ülke, bölge ve iller bazında hazırlanan Rekabet Endeksi verilerini içeren raporlar incelenmiştir (EDAM, 2023). 53 gösterge üzerinden 2008 yılında ilk defa yapılan bu çalışma, ardından 2014 yılı ve en son da 2023 yılı verileri kullanılarak güncellenmiştir. Bu çalışmada, makroekonomik istikrar endeksi, piyasa büyüklüğü endeksi, finansal derinlik endeksi, emek piyasası endeksi, insan sermayesi endeksi, yaratıcı sermaye endeksi, sosyal sermaye endeksi, fiziki altyapı endeksi olmak üzere 8 ana başlık altında, toplam 65 gösterge üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2011 ve 2017 yıllarına dair verileri içeren

İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması Raporları da incelenmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2013, 2019). Bu çalışmanın güncel hali ise 2022 yılı için sadece ilçeler bazında yayınlanmıştır. Bu nedenle çalışmada değerlendirmeye alınamamıştır.

Rekabet endeksinde coğrafi alt bölgeler üzerinden bakıldığında, Niğde'nin içerisinde yer aldığı Orta Anadolu'da 2014 yılında 2008 yılına göre sırasının arttığı yani tüm bölgeler içerisinde bir gerileme halinde olduğu görülmektedir (Şekil 1). Bu duruma iller bazında bakıldığında da Niğde için aynı durumun söz konusu olduğu söylenebilmektedir. 2008 yılında 81 il içerisindeki sıralaması 53 olan Niğde, 2014'te 57. sırada, 2023'te ise 61. sırada yer almıştır (Şekil 2).

Şekil 1

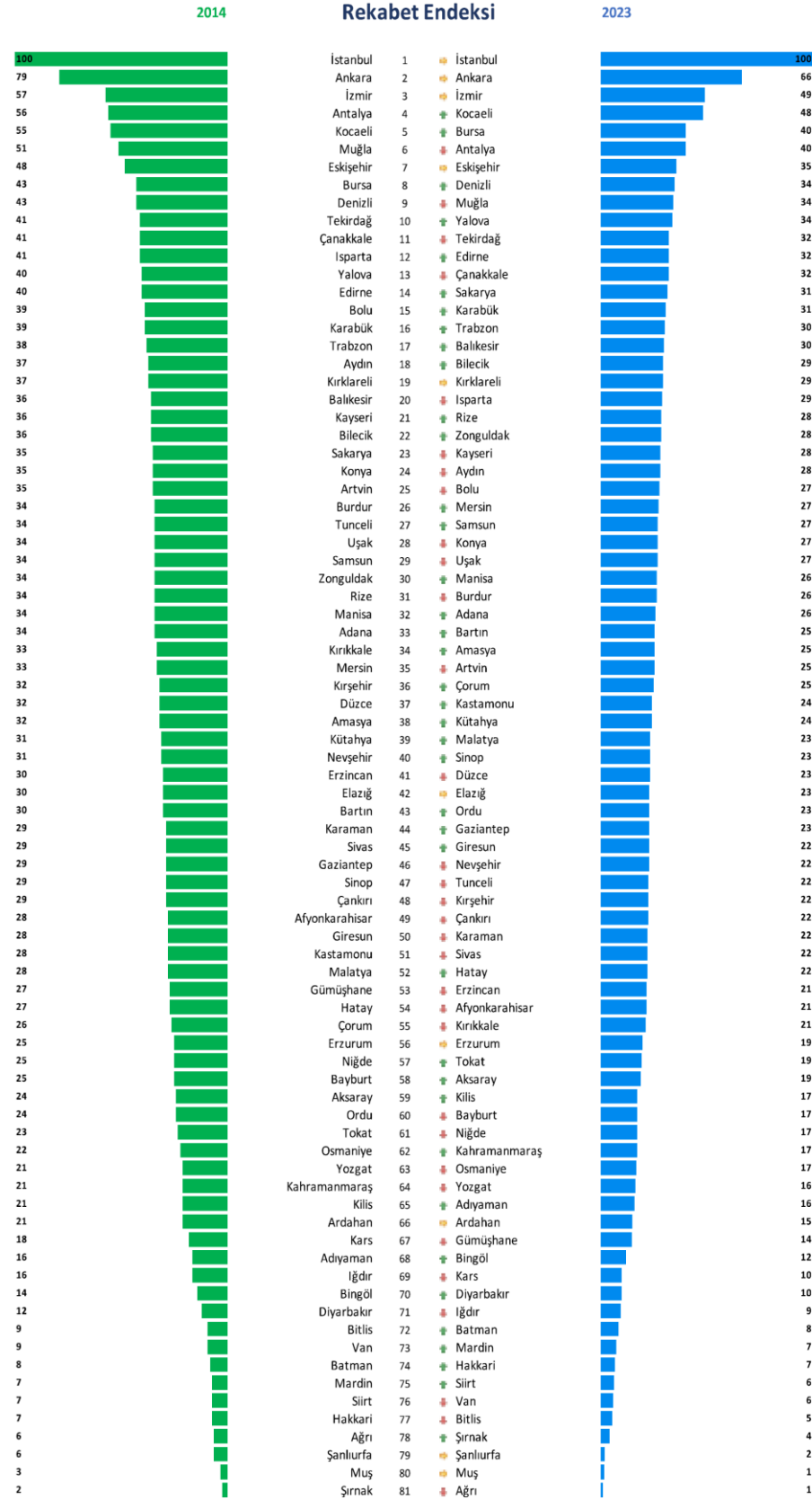
Coğrafi Alt Bölgeler Bazında Rekabet Endeksi Sıralaması

Kaynak: (EDAM, 2016).

Şekil 3

İller Bazında Rekabet Endeksi Sıralaması

Kaynak: (EDAM, 2016).

Niğde'nin rekabet endeksi türlerine göre 81 il içerisindeki sıralamasına bakıldığında, makroekonomik istikrar endeksi, finansal derinlik endeksi, emek piyasası endeksi, insan sermayesi endeksi, yaratıcı sermaye endeksi, sosyal sermaye endeksi, fiziki altyapı endeksi başlıkları altında 2014 yılında 2008 yılına göre bir gerileme olduğu görülmektedir. 2023 yılına gelindiğinde ise makroekonomik istikrar ve sosyal sermaye endeksleri hariç tüm alanlarda hızlı bir gerileme olduğu söylenebilmektedir (Tablo 1).

Tablo 1

Yıllara ve Rekabet Endeksleri Türlerine Göre Niğde İli'nin 81 İl İçerisindeki Sırası

Rekabet endeksleri	2008	2014	2023
Makroekonomik istikrar endeksi	53	62	61
Piyasa büyüklüğü endeksi	49	39	52
Finansal derinlik endeksi	56	59	63
Emek piyasaları endeksi	56	57	60
İnsan sermayesi endeksi	43	48	58
Yaratıcı sermaye endeksi	29	40	65
Sosyal sermaye endeksi	48	62	57
Fiziki altyapı endeksi	51	52	63

Rekabet endeksi türlerine göre yıllar içerisinde rekabette ilerleme kaydedilen tek başlığın piyasa büyüklüğü endeksi olduğu görülmektedir. TR71 Bölgesi içerisindeki yıllara göre sıralamaya bakıldığında, 2014 yılında Kırıkkale'nin aynı kaldığı, Kırşehir'in ilerleme kaydettiği, Nevşehir, Aksaray ve Niğde'nin ise gerilediği görülmektedir. Ancak 2023 yılı verilerine göre tüm iller gerilemekte, TR71 Bölgesi içerisindeki rekabetçilik endeksi sıralamasındaki en gerideki il konumunda Niğde bulunmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2

TR 71 Bölgesi İçerisindeki İller Bazında Yıllara Göre Rekabetçilik Endeksi Sıralaması

	2008	2014	2023
Kırıkkale	34	34	55
Nevşehir	35	40	46
Niğde	53	57	61
Kırşehir	38	36	48
Aksaray	56	59	58

Buraya kadar yapılan incelemelerde, rekabetçilik endeksi üzerinden veriler sunulurken, aynı zamanda sosyo-ekonomik gelişmişlikle de kıyaslayarak ilerlemek gerekmektedir. Bu bağlamda 2011 ve 2017 yıllarında yayınlanan SEGE Raporu'na göre hem 2011 yılında hem de 2017 yılında TR71 Bölgesi illeri arasında en az gelişmiş il Niğde olarak görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3

TR 71 Bölgesi İçerisindeki İller Bazında SEGE Raporu'na Göre Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması

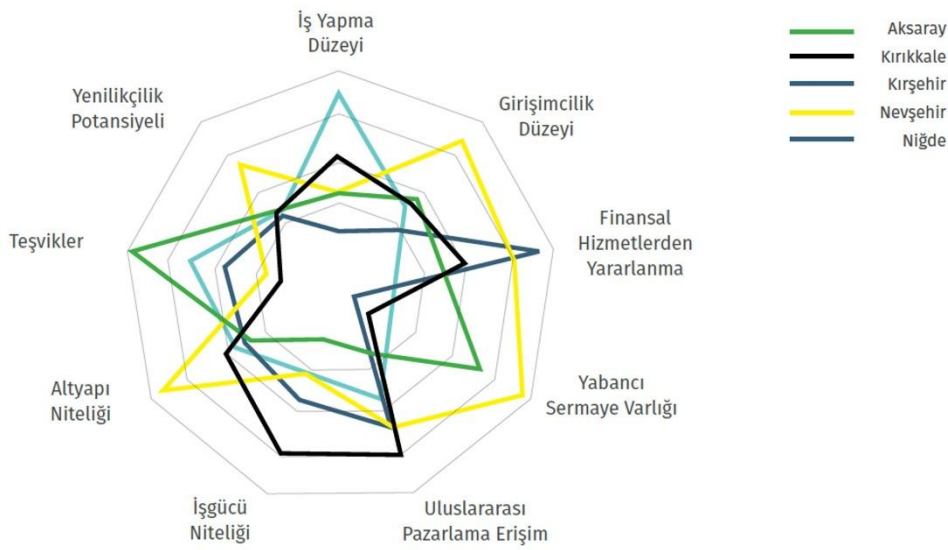
	2011	2017
Kırıkkale	41	33
Nevşehir	36	40
Niğde	56	57
Kırşehir	40	43
Aksaray	55	51

Yıllar içerisinde Kırıkkale ve Aksaray üst sıralara doğru ilerlerken, Niğde'nin hem gerilediği hem de yine bölgedeki en az gelişmiş il olma durumunu koruduğu görülmektedir.

Çalışma kapsamında Niğde için yapılan üst ölçekli sosyo-ekonomik stratejileri kapsayan planlar da incelenmiştir. Niğde'nin de içerisinde yer aldığı TR71 Bölgesi için Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından 2014-2023 yıllarını kapsayan Bölge Planı incelendiğinde rekabetçiliğin özellikle sanayi alanında detaylı analizleri yapıldığı görülmektedir (Ahiler Kalkınma Ajansı, 2016). Bölgedeki illerin, rekabet gücü açısından avantaj ve dezavantaj yaratan eksenler incelenmiştir. İş yapma düzeyi, girişimcilik, finansal hizmetlerden yararlanma, yabancı sermaye varlığı, uluslararası pazarlara erişim, işgücü niteliği, altyapı niteliği, teşvikler ve yenilikçilik potansiyeli olmak üzere toplamda 9 başlıkta değerlendirme yapıldığı görülmektedir (Şekil 3).

Şekil 3

TR71 Bölgesi Rekabetçilik Endeksleri

Kaynak: (Ahiler Kalkınma Ajansı, 2016).

Bu değerlendirme sonucunda Niğde ili incelendiğinde, finansal hizmetlerden yararlanma ve uluslararası pazarlara erişim konularında avantajlı bir konumda iken, yabancı sermaye varlığı, iş yapma düzeyi konularında da dezavantajlı olduğu görülmektedir. Diğer başlıklarda ise bölgesel rekabet gücünün diğer illere göre daha geri olduğu söylenebilmektedir. İlin sınırlarını kapsayan mekânsal strateji planı ise bulunmamaktadır.

6. Sonuç ve Öneriler

Küresel ekonominin dinamikleri ekonomik rekabetçiliği artırarak kentler arasında mekânsal rekabeti körüklemektedir. Bu durum kentler ve bölgeler arasındaki koordinasyonu daha önemli hale getirmektedir. Kentler için kurumsal altyapılarını güçlendirmek, stratejik hedefleri doğrultusunda iş birlikleri geliştirmek gerekliliğini oluşturmaktadır. Öğrenen bölge, öğrenen kent olup, rekabet gücünü koruyabilme bir dizi birbirine bağlı sosyal, kültürel ve ekonomik politikayı da beraberinde getirmektedir.

Bölgelerarası sosyo-ekonomik etkileşimi sağlayıp, rekabet gücünü arttırabilmek için üst ölçekli planlama yaklaşımı olarak bölge planlarının önemi yeniden gündeme gelmektedir. Bölge planının ülke kalkınma planı ile ilişkisi ve alt ölçeğinde yer alan mekânsal strateji planı ile birlikte işleyebilmesi için kurumsal ve yasal altyapısını aynılaştırdıktan sonra içeriksel olarak da planlar arası etkileşimi arttırır duruma getirilmesi gerekmektedir. Bu belirsizlik ve çok parametrelili kentsel sistemler ortamında

durağan, geleneksel, parçacıl düzenlemelere dayalı planlama anlayışı yerine, sistem ilişkilerini anlayıp hızlı yanıt verebilecek esneklikte olan, farklı senaryolar ile olası durumlara özgü stratejiler geliştirebilen stratejik planlama ve mekânsal yansımaları ifade eden türü olarak mekânsal stratejik planlamanın önemi her geçen gün artmaktadır. Mekânsal stratejik planlama ile zaman-mekân boyutlarında tanımlanan özelliklere göre plan dönemi için, her biri tek tek uygulanabilir olan, karşılaştırılabilir nitelikte birden çok sayıda “alternatif gelişme stratejisi” üretilmektedir (Gale, 2001). Bunların farklı yöntemlerle karşılaştırılıp değerlendirilmeleri sonucunda seçilen alternatif gelişme stratejisine erişilebilmektedir. Bu bağlamda; “hızlı gelişme ve büyüme stratejileri” yanı sıra “yavaş-durağan bir gelişme” (stabilizasyon) ya da “aralıklı büyüme” stratejileri ile “denge modelleri” gibi alternatif stratejiler yalnız ya da bir kombinasyonla uygulanabilmektedir (Healey, 2007).

Kentsel rekabeti ölçmek için geliştirilen yöntemler şehir ve bölge planlama disiplini açısından tartışmaya açık bir konumdur. Bunun en büyük sebebi de coğrafi konum, doğal eşikler, kültür, aidiyet, bellek, yaşam kalitesi, popülerite vb. gibi sayısallaştırılarak ölçülmesi karmaşık olan konu başlıklarını da kapsıyor olmasından kaynaklanmaktadır (Sgambati & Carvalho, 2024). Bunun yanı sıra kullanılan endeksler, yaklaşımlar, değerlendirme parametreleri değişkenlik gösterse de yıllara göre yapılan sıralamalar, derecelendirmeler araştırma konusu hakkında açık biçimde fikir vermektedir. Çok sayıda disiplininin bir araya gelerek oluşturduğu endeksler, elbette birden fazla disiplin tarafından yorumlanabilmektedir.

Bu çalışmada, TR71 İBBS Düzey 2 Bölgesi’nde bulunan Niğde İli örneği üzerinden nitel bir çalışma ile rekabet endeksi ve alt göstergeleri, sosyo-ekonomik gelişmişlik göstergeleri ile birlikte geçmişten günümüze doğru kronolojik olarak değerlendirilmektedir. Niğde’nin yıllar içerisindeki değişimi dikkate alındığında, incelemeler makroekonomik istikrar endeksi, finansal derinlik endeksi, emek piyasası endeksi, insan sermayesi endeksi, yaratıcı sermaye endeksi, sosyal sermaye endeksi, fiziki altyapı endeksi başlıkları altında Türkiye sıralamasında her sene daha geriye gittiğini göstermektedir. Sosyo-ekonomik olarak da TR71 Bölgesi’nde bulunan diğer iller olan Kırıkkale, Nevşehir, Kırşehir ve Aksaray içerisinde en az gelişmiş il konumunda olup, yıllar içerisindeki değişim ile yine en az gelişmiş il olduğu görülmüştür.

Ülkemizdeki 81 il içerisinde Niğde’nin rekabetçiliğini arttırabilmek için sektörel bir yeniden yapılanmaya ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Tarıma dayalı sanayi ve hizmetler sektöründe beklenen gelişmeler ile kendini üst sıralara taşıyabileceği bu bağlamda söylenebilmektedir. Dışa açık, dinamik bir öğrenen bölge gelişme stratejisi izleyebilmesi için kentin alternatif gelişme senaryoları ile planlar üretmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Kent planlama faaliyetlerinin geçmişindeki sorunların yüklerinden kurtularak, çağın getirdiği koşulları kabullenerek, kentin vizyonuna bağlı kalarak ilerlemesi gerekmektedir. Rekabet endeksinin alt başlıklarının her biri için ayrı tematik planlama süreçleri ile kentin sorunları ve potansiyelleri çok daha net ortaya konabilmektedir. Belirlenen sorunlar ve potansiyellere özgü çizilecek gerek makro gerekse mikro ölçekli hedeflere yönelik strateji ve eylem paketleri oluşturulabilmektedir. Bu sayede kentin her yıl daha çok gerileyen sosyo-ekonomik gelişmişliği de ülke içerisinde daha üst basamaklara ulaşabilmektedir. Bu sıralanan öneriler için de ilin gelişiminden sorumlu başta yerel yönetim olmak üzere, kent planlamadan sorumlu ve ilgili tüm kurumların ve birimlerin koordineli çalışması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Kaynakça

- Ahiler Kalkınma Ajansı (2016). *TR71 düzey II bölgesi 2014-2023 bölge planı*, <https://www.ahika.gov.tr/assets/upload/dosyalar/2014-2023-bolge-planı.pdf>.
- Akbulut Başar, A. (2022). *Yakınından geçilen kent Niğde: Stratejik mekansal planlamada katılımcı bir yaklaşım*. Nobel Bilimsel Eserler.
- Akdemir, B. (2021). İmar planlarında hiyerarşi. *Konya Barosu Dergisi*, 1(1), 133-173.
- Albayrak, A., & Erkut, G. (2010). Türkiye’de bölgesel rekabet gücü analizi. *Megaron*, 5(3), 137-148.
- Albayrak, A., N., & Erkut, G. (2011), Türkiye’de il ve bölgelerin rekabet gücü analizi, *İTÜ A Z*, 9(2), 155-165.
- Avşar, Y. (2022). Rekabet edilebilirlik açısından kentlerin markalaşma süreci: Erzincan örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 71- 86.
- Batheld H., Malmberg A., & Maskell P. (2004). Clusters and knowledge: Local buzz, global pipelines and the process of knowledge creation. *Progress in Human Geography*, 28(1), 31–56.
- Begg, I. (1999). Cities and competitiveness. *Urban Studies*, 36(5-6), 795-809.
- Brenner, N. (2004). *New state spaces: Urban governance and the rescaling of statehood*. Oxford University Press.
- Brenner, N. vd. (2009). *Cities for people, not for profit: Critical urban theory and the right to the city*. Routledge.
- Castells, M. (2000). *The rise of the network society*. Wiley-Blackwell.
- Cheshire, P. (1999). Cities in competition: Articulating the gains from integration. *Urban Studies*, 36(5/6), 843–864.
- Dünya Ekonomik Forumu. (2023). *Küresel rekabetçilik raporu 2023*. Dünya Ekonomik Forumu.
- EDAM. (2016). Türkiye için bir rekabet endeksi 2016, https://edam.org.tr/Uploads/Yukleme_Resim/-19-10-2023-14-18-41.pdf
- EDAM. (2023). *Türkiye için bir rekabet endeksi 2023*, https://edam.org.tr/Uploads/Yukleme_Resim/pdf-17-05-2024-13-07-48.pdf
- Ergül, B., Altın Yavuz, A., & Yavuz, H. S. (2018). Türkiye’de illerin rekabetçilik düzeyine göre sınıflandırılması. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 623-639.
- Eroğlu, O., & Yalçın, A. (2014). Yeni bir rekabet formu olan kent rekabetçiliğine yönelik literatür taraması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 19-42.
- Ersoy, M. (2006), İmar mevzuatında planlama kademeleri ve üst ölçekli planlama sorunu. İçinde Türkiye’de Yeni gelişmeler yasal ve yönetsel yapılanmalar sempozyumu, TEPAV.
- Florida, R. (2002). *The rise of the creative class: And how it's transforming work, leisure, community and everyday life*. Basic Books.
- Friedman, T. L. (1999). *The lexus and the olive tree: Understanding globalization*. Anchor Books.
- Friedman, T. L. (2005). *The world is flat: A brief history of the twenty-first century*. Farrar, Straus and Giroux.
- Gale, T. (2001). Decision making theory and research. İçinde *World of Sociology*.
- Gehl, J. (2010). *Cities for people*. Island Press.

- Giddens, A. (1990). *The consequences of modernity*. Stanford University Press.
- Glaeser, E. L. vd. (2001). Do regions matter? *American Economic Review*, 91(1), 253–257.
- Göçer, K., & Çıracı, H. (2003). Türkiye’de kentlerin sosyal ve ekonomik göstergeleri arasındaki ilişki. *İTÜ A Z*, 2(1), 3-14.
- Harrison, J., & Hoyler, M. (2014). *Megaregions, world cities, and global agglomerations: Globalization, regional change and urban networks*. Edward Elgar Publishing.
- Harvey, D. (1989). *The condition of postmodernity: An enquiry into the origins of cultural change*. Blackwell.
- Hassink, R. (2005), How to unlock regional economies from path dependency? From learning region to learning cluster. *European Planning Studies*, 13(4), 521-535.
- Healey, P. (2007). *Urban complexity and spatial strategies*. Routledge.
- Henderson, J. V. (2003). The urbanization process and economic growth: The so-what question. *Journal of Economic Growth*, 8(1), 47–71.
- Hobsbawm, E. (1994). *Age of extremes: The short twentieth century, 1914-1991*. Vintage.
- Kalkınma Bakanlığı. (2013). *İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması (SEGE-2011)*. Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü.
- Kalkınma Bakanlığı. (2019). *İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması (SEGE-2017)*. Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü.
- Karaçor, Z. (2007). *Öğrenen ekonomi Türkiye küreselleşme sürecinde kriz aralıklarında*. Çizgi Kitabevi.
- Kılınç, A. (2019). Akıllı kent: Öğreten kentlerden öğrenen kentlilere. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 18(3), 1101-1112.
- Leichenko, R., & Silva, J. (2014). *Climate change and poverty: Vulnerability, impacts, and alleviation strategies*. John Wiley & Sons.
- Lever, W. F., & Turok, I. (1999). Competitive cities: Introduction to the review. *Urban Studies*, 36(5/6), 791–793.
- Martin, R. L. (2003). *A study on the factors of regional competitiveness, A final report for the European Commission Directorate-General Regional Policy*. University of Cambridge.
- Mckinsey Global Institute (2012). *Şehirlerin geleceği: 60 büyük şehrin rekabet gücü*. McKinsey & Company.
- Nasi, G., Choi, H., Cucciniello, M., & Christensen, R. K. (2022). A systematic literature review of city competitiveness: A 30-year assessment and future agenda for public administration. *Public Management Review*, 25(8), 1562–1586.
- Niğde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (t.y.). *Niğde’de dört dönem*. <https://nigde.ktb.gov.tr/TR-213556/nigde39de-dort-donem.html>, Erişim Tarihi: 11.06.2021
- OECD, (1997). *Regional performances and factors of competitiveness*. Working Party on Regional Development.
- Sassen, S. (1996). *Global city*, Reprinted in Reading in Urban Theory. S. Fainstein and S. Campbell (Eds.), Blackwell Publishers.
- Sgambati, S., & Carvalho, L. (2024). Benchmarking urban competitiveness for economic recovery: An application to Porto and Lisbon. *Journal of Place Management and Development*, 17(1), 90-110.

- Stiglitz, J. E. (2002). *Globalization and its discontents*. WW Norton & Company.
- Şen, Z. (2012). Kentlerin rekabeti ve 2023 hedefleri üzerine bir inceleme. *Kent Akademisi*, 5(9), 1-10.
- Şenol, P., & Kemeç, A. (2018). Enformasyon çağı – zaman – mekân ilişkisi bağlamında bölgesel kalkınma kuram ve süreçleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(1), 108-124.
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2024, Mart 19). Yapılan çalışmalar. <https://mekansalstrateji.csb.gov.tr/yapilan-calismalar-i-89083>
- TÜİK (2023). *Nüfus ve demografi istatistikleri*. <https://www.tuik.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 19.03.2024
- UNESCO (2024). Öğrenen şehirler ağı, <https://www.unesco.org.tr/Pages/87/128/Unesco-%C3%96%C4%9Frenen-%C5%9Eehirler-K%C3%Bcresel-A%C4%9F%C4%B1>, Erişim Tarihi: 19.03.2024
- URAK. (2024, Mart 19). İllerarası rekabetçilik endeksi 2016. <https://www.urak.org/yayinlar/299-illerarasi-rekabetcilik-endeksi-2016.html>
- WTO (1995). *The Uruguay round agreements: Texts*. Cambridge University Press.

Makale Bilgi Formu

Yazar Onayı: Makale tek yazarlıdır. Yazar, makalenin son halini okuyup onaylamıştır.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Telif Beyanı: Yazar dergide yayınlanan çalışmasının telif hakkına sahiptir. Bu çalışma CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Destek/Destekleyen Kuruluşlar: Bu araştırma için herhangi bir kamu kuruluşundan, özel veya kâr amacı gütmeyen sektörlerden hibe alınmamıştır.

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunmaktadır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.